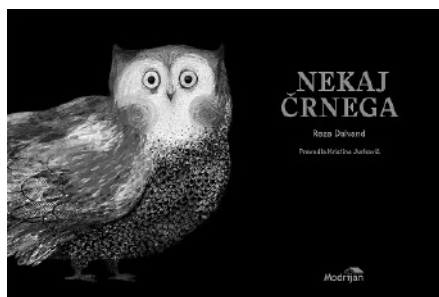

OCENE – POROČILA

O ZGODBI Z ODPRTIM KONCEM

Reza Dalvand: *Nekaj črnega.*
Slikanica iz Irana. Prevedla Kristina Jurkovič. Modrijan, 2022.

Maja letos je Inštitut za intelektualni razvoj otrok in mladih odraslih (Kanoon) v Teheranu objavil novico, da je ilustrator Reza Dalvand kandidat za spominsko nagrado Astrid Lindgren (ALMA) za leto 2023. Seznam vseh nominirancev je bil znan oktobra, nagrada pa bo podeljena marca 2023 na mednarodnem sejmu otroških knjig v Bologni. Čisto mogoče je, da bo nagrajen, nesporno dejstvo pa je, da smo njegovo prvo slikanico, za katero je sam napisal besedilo, dobili tudi v slovenskem jeziku. Slikanica *Nekaj črnega* je prvič izšla leta 2017 pri založbi Baobab Books v Baslu (Švica), besedilo je iz perzijsčine prevedla dr. Nazli Hodaie, predavateljica na pedagoški visoki šoli v mestu Schwäbisch Gmünd v Nemčiji. Leta 2018 je švicarski izdaji sledila perzijska izdaja, nato (do sedaj) prevodi v angleščino, francoščino, turščino in korejščino. V slovenski jezik jo je prevedla Kristina Jurkovič.

Ilustrator Reza Dalvand se je rodil leta 1989 v Andimešku v Iranu. Vse otroštvo mu je po glavi rojila ena sama misel – da bi risal. Študiral je grafično oblikovanje na univerzi za umetnost v Isfahanu, kjer je diplomiral, nato pa v Teheranu magistriral iz ilustracije. Poleg svoje umetnosti dela kot umetniški direktor in urednik pri založbi Madreseh Publishing ter predava na Univerzi v Teheranu, kjer tudi živi in ustvarja. Ilustriral in deloma napisal je več kot dvajset knjig, ki so objavljene v trinajstih jezikih po vsem svetu v angleščini, francoščini, nemščini, španščini, perzijsčini, japonsščini, korejščini, kitajščini, slovenščini in nekaterih drugih jezikih. Štirinajst knjig, ki jih je ilustriral, so napisali avtorji iz Irana in od drugod po svetu, šest pa je njegovih avtorskih slikanic. Njegova dela so redno predstavljena na številnih mednarodnih festivalih in knjižnih sejmih, razstavah ilustracij in tekmovanjih: na Bienalu ilustracije v Bratislavi, na mednarodnem natečaju za ilustracije otoka Nami, na Otroškem bralnem festivalu v Sharjahu.

Njegova umetnost se osredotoča na razvojno psihologijo zgodnjega otroštva, ilustriral pa je tudi knjige s pomembno kulturno težo, namenjene bralcem različne starosti. V svojih knjigah oživlja realistične in domišljjske svetove, bralce pa nenehno vabi, naj se potopijo v barvito in čarobno okolje njegovih svetlo barvitih ilustracij. Kajti prav to je značilnost vsega njegovega ustvarjenega pravljičnega sveta, ki se kaže tudi v naslednjih slikanicah z njegovimi ilustracijami: *Dan*

tvojega prihoda, Pod veliko slivo in Kaj bi to lahko bilo?, predvsem pa v slikanici *Valentin vseh barv*. V tem kontekstu izstopajo še slikanica *Črne svetle oči* s prevladujočo rumeno rdečo barvno kombinacijo in *Poljub pošasti*, kjer so pošasti prikazane v prav nežnih barvnih tonih. In *Slon gospe Bibi*. Tudi ta domišljajska slikanica je očarljivo barvita, čeprav srce trgajoča zgodba s sporočilom, velikim kot slon. Prav tako kot je pretresljiva, je v barvno optimistični izvedbi to tudi lepa zgodba o prijateljstvu med ekscentrično damo in njenim prisrčnim hišnim ljubljencekom.

Vse njegove slikanice so v zadnjih letih nastajale za založnike različnih držav. Včasih je Reza Dalvand pri izidu svojih del navzoč, tako je bilo tudi, ko je z nenavadno temačnim naslovom izšla slikanica *Nekaj črnega*. Tako se je novembra 2018 štirinajst dni mudil v Švici (gostoval je tudi na festivalu Buch-Basel), kjer je na 26 srečanjih z njim sodelovalo skoraj šeststo otrok. Kako se je počutil, ko je bral otrokom? »Če sem iskren, sem se malo bal, da otrokom moja knjiga ne bo všeč. Ker gre za zgodbo z odprtim koncem, kar je pri otroških knjigah nenavadno. Zelo sem bil prese-nečen, ko sem dobil toliko odgovorov o tem, kaj bi tisto črno lahko bilo. Otroci so bili zelo radovedni, spraševali so, razmišljali in delili svoja ugibanja. Ob številnih pozitivnih odzivih se je moj strah hitro razblinil. Otroci sami najdejo svoj pristop k filozofskim vprašanjem. Odrasli mislijo, da otroci ne razumejo veliko stvari, vendar to ni res.« Je avtor, ki s svojim delom želi spreminjati svet na boljše, in zato ustvarja knjige za otroke. »Želim si, da bi današnji otroci postali jutri boljši odrasli. Boljši, kot smo mi danes,« pravi Reza Dalvand. Odrasli so pogosto zadržani, zato je pri njih veliko teže doseči spremembe. Otroci pa imajo pred seboj še dolgo pot in na tej poti se jim lahko veliko podari.

Res, naslovna stran slikanice je čisto, čisto črna, vanjo vstopa le pisana sova. Pri založbi Modrijan so pogumno sledili originalni izvedbi in ohranili črnino ovitka in ležeč format knjige. Založniki po svetu so se odločali za več različic: založnika v Združenem kraljestvu in Franciji sta slikanici odvzela »črno«, angleški založnik je celo popolnoma spremenil naslov, francoski pa ga je nekoliko dopolnil. V upanju, da bodo starši za otroke raje posegali po privlačnejši, bolj optimistični knjigi. Slovenska izdaja knjige je zanesljivo pravilna, ne le zato, ker sledi izvirniku, temveč zato, ker je vstop v knjigo tako presenetljivo navdihujoč. V kontrastu s črno (in pravzaprav zelo atraktivno!) zunanostjo se že na notranjem pred-listu odpre čudovito, čudovito zelen gozd v vseh odtenkih posamezno natančno izrisanih dreves, kjer je na komaj opazni majhni jasi nekaj čisto, ampak res čisto majčkenege, nekaj črnega.

Kaj torej pravi zgodba Reze Dalvan-da z odprtim koncem? Ko vstopimo v slikanico, se nam ob belinah listov z zelo malo besedila odpirajo avtorjevi čarobni prostori. Kajti, nekega jutra ob svitu gozd zažari tako čudovito kot še nikoli poprej. Toda glej! Na jasi v sončni svetlobi leži nekaj črnega (in nekaj črnega je že malo večje v makro posnetku očarljivo obarvanih dreves). Le kaj bi to lahko bilo? Pisani, z lisami na svojem kožuhi posuti leopard meni, da je izgubil eno svojih lis. Krokari, skriti nekje med drevjem pod modrim nebom, posutem s svetlimi zvezdami, je prepričan, da je to košček odlomljene zvezde. Tudi lisica, ki jo je čemečo v pisanem gozdnem podrastju zbudilo krokarjevo vreščanje, ne more ugotoviti, kaj bi to lahko bilo. A ko zavoha nevarnost iz kraljeve palače, urno steče proč. V gozdu nastane prava zmešnjava, nihče ne ve, kaj ta črna reč je, tudi sova s svojimi ostrimi očmi le ugiba, ali je to zmajevo jajce ali kaj drugega. Ko

se zgodba odvije do konca, tega konca pravzaprav ni. Nekaj črnega je še vedno tam. In vabi male bralce k odgovoru, če morda oni vedo, kaj je to.

Tatjana Pregl Kobe

SODOBNA PREOBLEKA

Tina Ilgo, Mojca Seljak, Katja Simončič, Tjaša Vilotič: *Kitajski miti in legende*. Ilustracije: Marta Bartolj, Jure Engelsberger, Anka Kočevar, Polona Lovšin, Liana Saje Wang, Peter Škerl, Jaka Vukotič in Huiqin Wang. Miš, 2022

Ljudske zgodbe, miti in legende predstavljajo neusahljivo zakladnico motivov in tem, junakov in naukov, ki krožijo po vsem svetu. Odstirajo zgodovino in pomagajo razumeti sedanost. Avtorice, sicer prevajalke, Tina Ilgo, Mojca Seljak, Katja Simončič in Tjaša Vilotič so iz oddaljene Kitajske za knjigo *Kitajski miti in legende* poiskale, raziskale in na novo povedale dvaintrideset tradicionalnih

kitajskih mitov in legend. V tej knjigi se je pod dvanajst zapisov podpisala Tina Ilgo, pod pet Mojca Seljak, pod deset Katja Simončič in pod zadnjih pet Tjaša Vilotič, so pa njihove zapise likovno opremljali različni ilustratorji, ki pa z zapisovalkami in prevajalkami niso nujno v istem tandemu. Knjiga je namenjena bralcem vseh starosti, ker ne gre le za pravljicne pripovedke, ampak naj bi v pripovedih prepoznali mitološko ozadje starodavnih, še živih običajev. V knjigi so poleg zgodb tudi zgodovinske legende, povezane z najzgodnejšimi dinastijami od začetka drugega tisočletja pr. n. št. dalje, ki so pomembna iztočnica za raziskovanje daljne preteklosti. Urednica knjige je Tina Bilban, likovni urednik pa Anže Miš. Knjigo, ki ima 196 strani, je oblikoval Žiga Valetič, pri oblikovanju ovitka pa sta sodelovala Anka Kočevar in Žiga Valetič.

Prvo spremno besedo na koncu knjige je dr. Nataša Vampelj Suhadolnik, ki je strokovno pregledala pisno gradivo, naslovila *Kitajskim mitom in legendam na pot*. V njej med drugim piše, da filozofska, literarna in druga besedila vsebujejo le posamezne odlomke mitoloških pripovedi, ki pa so se zaradi odsotnosti povezovalnih teženj obdržali v eni izmed zgodnejših različic. Zato prav njihova rekonstrukcija danes omogoča vpogled v bolj pristno razumevanje različnih naravnih pojavov, družbenih procesov in s tem nastanka kitajske civilizacije, družbe in kulture. V drugi spremni besedi *Kitajski miti in legende v sodobni preobledi* pa nas dr. Tina Ilgo seznani še s tem, kako je do tega slovenskega projekta prišlo. Da so sprva sinologinje v sklopu interesne dejavnosti spoznavanja kitajske kulture in jezika pripovedovale in brale otrokom v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah ter ob tem pripravile tudi mnoge likovne, gledališke in literarne dogodke in projekte. Konfucijski inštitut, ki je skupaj s Krko podprl izid